

INGEZONDEN

EPILEPSIE, ANTICONVULSIVA EN FOLIUMZUUR

Het antwoord op vraag 28 (1971) verdient mijns inziens, gete op recente ontwikkelingen, een aanvulling van farmacologische zijde.

Ten einde een foliumzuurdeficiëntie als gevolg van fenytoïnegebruik te voorkomen, wordt geadviseerd dagelijks 1 mg foliumzuur te gebruiken, *zonder* de toedieningswijze er bij te vermelden. Deze toedieningswijze is echter van het grootste belang. Uit recente literatuurgegevens (REYNOLDS, 1968; BAYLIS e.a. 1971; BUCH ANDREASEN e.a. 1971) alsmede uit nog niet gepubliceerde gegevens uit het Farmacologisch Laboratorium te Leiden, blijkt dat niet alleen fenytoïne de foliumzuurresorptie belemmert, maar dat foliumzuur, *per os* toegediend, de fenytoïnespiegel beneden de effectieve waarde kan doen dalen. Dit laatste kan tot gevolg hebben dat bij een goed op anticonvulsieve therapie ingestelde patiënt de insulten terugkeren (REYNOLDS, 1968; BAYLIS e.a. 1971).

Bij ratten die behalve fenytoïne oraal foliumzuur kregen toegediend, bleek het anticonvulsivum in de gebruikte dosis niet — zoals bij een controlegroep — beschermend tegen elektroshock te werken (DE WOLFF e.a. 1971). Bij *parenterale* toediening van foliumzuur is bij proefdieren *geen* afname van de werking van fenytoïne geconstateerd.

Op grond van deze gegevens raden wij ten sterkste af, foliumzuur in combinatie met fenytoïne oraal toe te dienen. Wij adviseren echter, een dreigende foliumzuurdeficiëntie te voorkomen door *parenterale* toediening van deze vitamine.

Literatuur: BAYLIS, E. M., J. M. CROWLEY, J. M. PREECE, P. E. SILVESTER en V. MARKS (1971) *Lancet* I, 62. — BUCH ANDREASEN, P., J. MØLHOLM HANSEN, L. SKOVSTED en K. SIERSBAEK-NIELSEN (1971) *Lancet* I, 645. — REYNOLDS, E. H. (1968) Mental effects of anticonvulsants and folic acid metabolism. *Brain* 91, 197. — Vraag Nr. 28 (1971) Epilepsie en zwangerschap. *Ned. T. Geneesk.* 115, 1319. — WOLFF, F. A. DE, F. C. HILLEN, W. J. J. M. SPRANGERS, M. M. A. SUIJKERBUIJK-VAN BEEK en E. L. NOACH (1971) *Arch. int. Pharmacodyn.* (ter perse).

Leiden, 9 augustus 1971

F. A. DE WOLFF

DUOGYNON

Het antwoord op de vraag over Duogynon (1971) zal m.i. de vraagsteller niet geheel tevreden kunnen stellen. Het ethisch aspect van het toedienen van Duogynon en de „morning after pill” (hoge doses oestrogenen) wordt slechts van één zijde belicht, nl. wanneer deze medicamenten na de nidatie worden toegediend. De vraag betreft echter vooral het gebruik vóór de nidatie. Tegen de „morning after pill”, die ingrijpt op de mogelijkheid tot nidatie, kan wel bezwaar worden gemaakt.

Literatuur: Vraag Nr. 27 (1971) *Ned. T. Geneesk.* 115, 1273.

Den Haag, 30 juli 1971

W. P. PLATE

Bij ons antwoord op de vraag over „Duogynon” hebben wij ons beperkt tot de problematiek die door de vraagsteller werd aangesneden. Wanneer collega PLATE de ethische aspecten van de „morning after pill” in het geding wil brengen, is dit zijn goed recht, maar met Duogynon-gebruik als zwangerschapstest heeft dit niets te maken.

BOEKAANKONDIGINGEN

J. H. THOMAS en D. E. B. POWELL, *Blood disorders in the elderly*. 284 bl., 85 fig. John Wright & Sons Ltd., Bristol 1971. Prijs: geb. £ 4.50.

Bij het lezen van dit boek heb ik mij afgevraagd of het wel zinvol is een splitsing te maken in hematologie van jonge en van oude mensen. De meeste bloedziekten — hoewel vaak aan leeftijd gebonden — komen toch praktisch op *alle* leeftijden voor. Voor de ouderen — en waar ligt de, niet genoemde, leeftijdsgrens? — zou men de nadruk kunnen leggen op chronische lymfatische leukemie, ziekte van Kahler en pernicioze anemie, doch ook beneden de arbitraire leeftijdsgrens van vijftig jaar komt men deze ziekten tegen. Omgekeerd mag men stellen dat congenitale hemolytische sferocytair anemie, hemofilie, ziekte van Werlhof en chronische myeloïde leukemie ziekten zijn die men vaker bij jongeren, zelfs tot in de prille jeugd, aantreft. Hiermee wordt dus feitelijk de noodzaak tot het schrijven van dit boek door mij sterk in twijfel getrokken. Wij zijn beslist nog niet aan geriatrische hematologie toe, en als het dan tóch moet, zou ik het liever geschreven zien op een consequentere wijze. Veel nadruk wordt gelegd op deficiëntie van ijzer, vitamine B12 en foliumzuur, waarbij de schrijvers vergeten dat in bepaalde streken van het Verenigd Koninkrijk deze deficiënties veel vaker voorkomen dan op het vasteland. De literatuuropgaven suggeren zelfs dat zij zich daar niet van op de hoogte hebben gesteld, want bij zeer hoge uitzondering gelukte het, andere dan Engelse en Amerikaanse verwijzingen te vinden.

Het is merkwaardig dat de schrijvers zich nog steeds houden aan de inmiddels reeds lang verouderde en foutieve opvatting dat 100 pct hemoglobine overeenkomt met 14,6 gram per 100 ml! Het hoofdstuk over ziekte van Hodgkin — bepaald niet een ziekte bij uistek van oudere mensen — getuigt niet van moderne opvattingen over diagnose en behandeling. Voor de behandeling van acute leukemie geldt hetzelfde.

Aan dit boek kan ik geen warme aanbeveling meegeven.

S. I. DE VRIES

International symposium on enterobacterial vaccines. Onder redactie van R. H. REGAMEY, M. STANIĆ en J. UNGAR. (Symposia series in immunobiological standardization, Vol. 15.) 288 bl., fig. S. Karger, Bazel, München, New York 1971. Prijs: geb. Zw.fr. 60,—.

In deze uitgaven zijn gebundeld 35 voordrachten in vier rubrieken die speciaal zijn gericht op *Salmonella*, *Shigella*, *Vibrio cholerae* en *Pseudomonas aeruginosa*. De aard van de immunologische weerstand, de ten dienste staande antigenen, methoden voor standaardisatie en actueel nieuws op verwant gebied worden aan de orde gesteld.

De bijdragen zijn van verschillend niveau. Oude zaken als orale enting met gedode vaccins schijnen in discussies nog een lang leven beschoren te zijn. Andere op zichzelf interessante onderzoeken zoals die over serologische en immunogene effecten van vaccins tegen *Pseudomonas aeruginosa*, endotoxinezuivering, proeven op apen met streptomycine-afhankelijke levende *Salmonella typhi*, kunnen niet de indruk wegnemen dat ontbreken van fundamentele gegevens aan een doorbraak in de ontwikkeling in de weg staat.

Deze bundel geeft een goede indruk van de tegenwoordige stand van zaken van deze vaccins op technisch gebied.

R. GISPEN